

GERİ DÖNÜŞÜ YOK

Asrın felaketi sonrasındaki enkaz kaldırmadaki eksikliklerin geri dönüşü olmayan çevre ve halk sağlığı sorunlarına yol açabileceğini belirten çevre yüksek mühendisi Helil İnan Kınay, ivedilikle önlem alınması gerektiğini paylaştı

DOĞA olaylarının afete dönüşmemesi için bilim, mühendislik, kamu, toplum ve doğa yaran kapsamında planlama, uygulama ve denetimlerin yapılması en önemli aşamayı oluşturuyor. Bu süreçlerde yapılan hata ve eksiklikler ise insanlann ve doğadaki diğer canlıların hayatlarını riske atabiliyor. Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası enkaz atık yönetimini değerlendiren Çevre Mühendisleri Odası(ÇMO) İzmir Şubesi BDK Üyesi Helil İnan Kınay, enkaz kaldırma çalışmalarının çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde yapılması gerektiğini söyledi.

SAĞLIK RİSKİ VAR

Yapılan araştırmalarda yapı çökmelerinin ve yıkımların yaşandığı bölgelerde yüksek konsantrasyonda radon, asbest, cıva, sülfür, klor gibi solunması sakıncalı gazların varlığının ortaya çıktığını ifade eden Kınay, "Sarsıntı sonrası oluşacak toz ve gaz kirliliğine karşı arama-kurtarma ekipleri dışındaki kişilerin yıkılan yapılara yaklaştırmaması, ekiplerin arama-kurtarma sürecinde tam donanımlı ekipmanla çalışmaları, yıkıntılann temizlenmesi aşamasında ise yeniden toz ve gaz yayılımının olacağı hesaba katılarak etkilenim bölgesi hesaplanarak görevliler dışındaki kişilerin alandan uzak tutulması ve kirliliği havayı solumalanna engel olunması gerekiyor. Deprem sonrasında arama kurtarma ve enkaz kaldırma çalışmalar sırasında alanda koruyucu güvenlik ekipmanına sahip, eğitim almış uzman personel dışında kişilerin bulunmaması gerekiyor. Bu faaliyetlerin oluşturduğu toz ve içerisindeki çeşitli kimyasallar çalışma alanı ve etkilenim bölgesinde bulunan kişilerin sağlık güvenliği için de riskler oluşturuyor" dedi.

HAVA TOPRAK SU KİRLENİYOR

Yıkılan yapılardaki asbestin en önemli sorunlardan bir tanesi olduğuna işaret eden Kınay, "Asbest ve diğer tehlikeli atıklar içeren moloz ve atıkların temizlenmesi, inşaat sahasındaki asbest ya da asbest katkısı içeren ürünlerin taşınması, yüklenmesi, yerleştirilmesi, depolanması, kontrolü ve toplanması işlemleri süreçlerinde çalışanların

Fatih Özkırmıç

Deprem
ardından ortaya çıkan
koordinasyonsuzluğun enkaz
kaldırma ve yıkım atıklarında da
devam ettiğini savunan Kınay,
"Atıkların kontrolsüz biçimde havaya,
suya, toprağa karışması, yarattığı kirlilik
ekosistem bozulması orta ve uzun
vadede etkileri büyüyecek, geri
dönüşü olmayan alan kayıpları, çevre
ve halk sağlığı sorunları olarak
karşımıza çıkıyor" ifadelerini
kullandı

ve bölgede yaşayanların asbeste maruz kalma riski var. Eski binaların yapımında kullanılan malzemeler arasında yer alan asbestin, binaların yıkımı safhasında ayrıştırılması ve bertarafıyla ilgili oluşabilecek çevresel risklerin doğru yönetilmesi gerekiyor. Bu sürecin özel yöntemlerle, çalışanlar için kullanılacak özel ekipmanlarla çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde önlemlerinin alınarak gerçekleştirilmesi, oluşan atıkların tekniğine uygun olarak bertaraf edilmesi gerekiyor. Bölgede yürütülen enkaz kaldırma çalışmaları ve ağır hasarlı olan yıkılacak bina sayısı değerlendirildiğinde bu faaliyetlerin yaratacağı çalışan personel ve bölgede yaşamını sürdüren, ikamet eden vatandaşlarımız için de çevresel ve sağlık risklerini ortaya koymak ve gerekli tedbirleri almak gerekiyor. Ağır hasarlı binalardan başlayarak yapılan yıkım sürecinde asbest envanteri, atık yönetim planı ve benzeri çalışmalar gerçekleştirilerek binaların mevcut durumu ve yıkım sürecinin nasıl yürütüleceği, büyük miktarda hafriyatın nereye götürüleceği, planlanmasına yönelik değerlendirmeler yok. Bu çalışmaların kontrollü, planlı ve ilgili önlemler alınarak uzman personel tarafından yürütülmesi, denetiminin etkin gerçekleştirilmesi yaşamsal. Yıkım atıklarının içerdiği tehlikeli kimyasallar bulunduğu bölgede hava, su, toprak kirliliği ile uzun yıllar

sürecek çevre ve halk sağlığı sorunlarına yol açacaktır" diye konuştu.

YIKIM ATIKLARI

Uzun süre devam edecek enkaz kaldırma ve yıkım sürecinde gerekli önlemlerin ivedilikle alınması gerektiğini dile getiren Kınay, şu değerlendirmeyi yaptı:

"Görevli personele ve bölgede yaşayanlara koruyucu ekipmanların sağlanması gerekiyor. Enkaz yönetimi sürecinde geri dönüşebilen malzemelerin ayrılması, yeniden kullanımının sağlanması süreçlerinde de yer seçimi, kullanılan ekipmanlar ve personelin koruyucu güvenlik tedbirlerinin alınmış olması gerekiyor. Ayıklama, kırma elem işlemlerinde oluşan toz ve içeriğindeki tehlikeli kimyasalların yaratacağı kirlilik ve etkileri de gelen sorunlardan bir tanesi. Deprem nedeniyle şu an miktarı tam olarak bilemediğimiz yıkım atıklarıyla karşı karşıyayız. Yıkım atıkların içeriğindeki toksik ve kimyasal etmenler nedeni ile hava, su, toprak kaynaklarını, yaşam döngüsünü olumsuz etkileyecek, çevre ve halk sağlığı riski yaratan özellikte. Yıkım atıklarının yönetimi, taşınması, depolanması süreçleri mevzuatımızda da tanımlı. Bu atıkların sızdırmazlığı sağlanmış, kontrollü alanlarda depolanması gerekiyor."

Helil İnan
Kınay

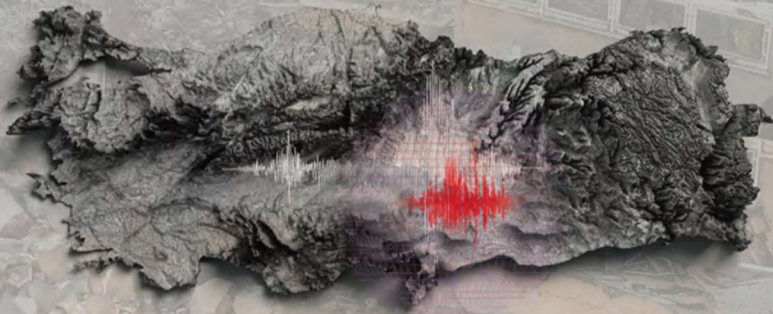
HEPİMİZİ ENDİŞELENDİRİYOR

ÜLKEMİZDE mevcut koşullarda bile sağlıklı bir atık yönetimi ve çevresel altyapıya sahip olunmadığını söyleyen Kınay, "Kentlerimizde atıkların toplanmadığımız, geri kazanılması gereken miktarları değerlendiremediğimiz ve kontrolsüz biçimde doğaya terk ettiğimiz atık yönetim sürecin sonuçlarını yaşarken, bölgede yaşanan büyük afet ve ortaya çıkan atık sorununu yönetme noktasındaki yetersizlikler de hepimizi endişelendiriyor. Deprem sadece yapı odaklı olmadığı, tüm yönleri özellikle çevre ve halk sağlığı sorunu olarak daha büyük afetler de yaratacak çevresel boyutunun uzmanlar tarafından değerlendirilmesi, planlanması ve yönetiminin önemi ortada. Kamusal planlama, denetim, iyakat, uzmanlık ve koordinasyon sürecinin eksiksiz oluşturulması olası kayıpların önüne geçilmesi için en önemli adımlardan bir tanesi" dedi.

ÇEVRE VE HALK SAĞLIĞI

ÇMO İzmir Şubesi tarafından hazırlanan Kahramanmaraş depremleri çevre boyutu ön değerlendirme raporunun sonuç bölümünde ise enkaz yönetimiyle ilgili, "Yıkıntı atıkların ile ilgili yürütülen çalışmalarda bu nedenle bölgede toza karşı yüksek koruyucu özelliği bulunan FFP2 ve FFP3 türü maskeler kullanılmalı, enkaz kaldırma ve yıkım sürecinde gerekli önlemler alınarak, personele ve bölgede yaşayanlara koruyucu ekipmanların sağlanması. Yıkıntı atıkları içerdiği asbest ve tehlikeli atıklardan uygun koşullarda ayrılmalı, hafriyatı içerisindeki geri dönüşebilen malzemelerin mevzuata uygun olarak geri dönüşümü sağlanmalı, hafriyatın depolanacağı alanların yer seçimi ve depolama koşullarını çevre ve halk sağlığı sorunlarına yol açmayacak biçimde yönetilmeli. Çevresel altyapı tesislerindeki hasar tespit çalışmaları ile bakım-onarım çalışmaları tamamlanarak hizmete girmesi sağlanmalı" değerlendirmelere yer verildi.

Deprem
Felaketinin Yaralarını
Dayanışma Ruhuyla
Aşacağız...

Geçmiş Olsun Türkiye

CyCIA»»» ENERJİ
& İNSANLARI
1 DERNEĞİ

www.ensia.org.tr
info@ensia.org.tr

fensiatr Qensiatrkey ^ensiatr İn ensiatr

GEÇMİŞ OLSUN
TÜRKİYE

Deprem yaralarını dayanışma ile
hep birlikte saracağız.

Depremde hayatını kaybedenlere rahmet,
yaralılara acil şifalar dileriz.

Aydem|Gediz

perakende perakende